

10. Pogovori stroke: Direktiva EU o monitoringu in odpornosti tal v procesu prostorskega načrtovanja

22.5.2026 - | gov.si

V ponedeljek 18.maja je potekalo 10. strokovno srečanje Direktorata za prostor in graditev - »Kaj prinaša Direktiva EU o monitoringu in odpornosti tal v proces prostorskega načrtovanja?«. Dogodka se je udeležilo približno 60 udeležencev - predstavnikov ministrstev, občin, prostorskih načrtovalcev ter strokovnjakov s področja varovanja tal, pedologije, kmetijstva, gozdarstva in varstva okolja.

Dogodka se je udeležilo približno 60 udeležencev - predstavnikov ministrstev, občin, prostorskih načrtovalcev ter strokovnjakov z različnih področij. Uvodoma je zbrane nagovorila GD Direktorata za prostor in graditev dr. Nataša Bratina, ki je poudarila, da so tla omejen in nenadomestljiv naravni vir ter eden ključnih temeljev prostorskega razvoja, prehranske varnosti in kakovosti življenja.

Strokovno srečanje je bilo namenjeno obravnavi prostorskih izzivov, ki jih prinaša **Direktiva EU 2025/2360 Evropskega parlamenta in Sveta Evropske unije o monitoringu in odpornosti tal**, ter razpravi o njenem pomenu za prostorsko načrtovanje, varstvo tal, prehransko varnost in trajnostni prostorski razvoj.

Uvodoma je zbrane nagovorila **generalna direktorica Direktorata za prostor in graditev** dr. Nataša Bratina, ki je poudarila, da so tla omejen in nenadomestljiv naravni vir ter eden ključnih temeljev prostorskega razvoja, prehranske varnosti in kakovosti življenja. Izpostavila je, da tla niso zgolj podlaga za umeščanje dejavnosti v prostor, temveč pomemben ekosistem, ki vpliva na biotsko raznovrstnost, zadrževanje vode, odpornost na podnebne spremembe in kakovost bivanjskega okolja.

Poudarila je, da vprašanj varovanja tal ni mogoče obravnavati ločeno, temveč jih je treba sistematično povezovati s prostorskim načrtovanjem, kmetijstvom, varstvom okolja, upravljanjem voda in podnebnimi politikami. Ob tem je opozorila na pomen nove Direktive EU o monitoringu in odpornosti tal ter drugih evropskih in nacionalnih strateških dokumentov, ki naslavljajo zmanjševanje pozidave prostora, varčno rabo tal in doseganje cilja neto ničelne rasti pozidanih zemljišč do leta 2050.

Po njenih besedah ima prostorsko načrtovanje pri doseganju teh ciljev ključno vlogo. Izpostavila je tudi pomen medresorskega sodelovanja in strokovnega povezovanja pri oblikovanju dolgoročno vzdržnih rešitev za varovanje tal in trajnostni prostorski razvoj.

Mag. Ines Lupše z **Ministrstva za naravne vire in prostor** je predstavila prostorske politike za zagotavljanje zdravih in odpornih tal ter poudarila, da evropski in nacionalni strateški dokumenti vse bolj izpostavljajo potrebo po omejevanju pozidave prostora in varčni rabi tal. Ob tem je opozorila, da je cilj neto ničelne rasti pozidanih zemljišč do leta 2050 tesno povezan z varovanjem kmetijskih zemljišč, prehransko varnostjo in podnebno odpornostjo prostora.

Posebej je izpostavila koncept krožnega gospodarjenja s prostorom, ki temelji na prenovi obstoječih pozidanih območij, aktivaciji razvrednotenih območij, ponovni rabi obstoječega stavbnega fonda in usmerjanju razvoja v notranji razvoj naselij namesto širjenja pozidave na nova zemljišča. Kot pomemben potencial za zmanjševanje pritiska na nepozidana zemljišča je navedla funkcionalno

razvrednotena območja in velik delež praznih stanovanj v Sloveniji.

Predstavila je tudi ključne izzive, povezane s prekrivanjem tal in širjenjem pozidave, kot so izguba ekosistemskih funkcij tal, povečano poplavno tveganje, vplivi na podnebno odpornost naselij ter zmanjševanje odprtega prostora. Ob tem je poudarila, da je za doseganje cilja neto ničelne rasti pozidanih zemljišč pomemben nadaljnji razvoj instrumentov za učinkovitejše upravljanje stavbnih zemljišč in prenovu prostora.

Tla so naš skupni, omejen in nenadomestljiv naravni vir, ki omogoča prostorski razvoj, prehransko varnost in kakovost življenja. Tla niso zgolj fizična podlaga za umeščanje dejavnosti v prostor, temveč živ sistem s številnimi ekosistemskimi funkcijami, od katerega so odvisni biotska raznovrstnost, zadrževanje vode, odpornost na podnebne spremembe, kakovost bivanjskega okolja.

- generalna direktorica Direktorata za prostor in graditev dr. Nataša Bratina

Dr. Petra Karo Bešter z **Ministrstva za okolje, podnebje in energijo** je predstavila ključne vsebine nove Direktive EU o monitoringu in odpornosti tal, ki predstavlja prvi celovit evropski pravni okvir za spremljanje zdravja tal, odpornosti tal in upravljanje onesnaženih območij. Poudarila je, da direktiva tla prvič sistematično obravnava kot strateški naravni vir ter vzpostavlja enoten okvir za spremljanje stanja tal v vseh državah članicah.

Predstavila je ključne cilje direktive, med katerimi so vzpostavitev sistema monitoringa tal, izboljšanje oziroma ohranjanje zdravja tal ter zmanjševanje degradacije in onesnaženosti tal. Posebej je izpostavila pomen tal kot živega ekosistema, ki opravlja pomembne ekosistemske funkcije, kot so zadrževanje vode, skladiščenje ogljika, zagotavljanje prehranske varnosti in blaženje podnebnih sprememb.

Za prostorsko načrtovanje je po njenih besedah posebej pomembno načelo omilitve izkoriščanja zemljišč, ki spodbuja ponovno uporabo že pozidanih območij, omejevanje prekrivanja tal ter izbiro rešitev z najmanjšimi vplivi na tla in ekosistemske storitve. Direktiva ob tem poudarja tudi pomen rekonstrukcije in vzpostavljanja neprekritih tal ter bolj sistematičnega upravljanja potencialno onesnaženih območij.

Izpostavila je še, da bo direktiva prispevala k boljši dostopnosti podatkov o tleh, digitalizaciji informacijskih sistemov ter učinkovitejšemu in podatkovno podprtemu prostorskemu načrtovanju ter upravljanju prostora.

Jernej Škof z **Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano** je predstavil pomen varovanja kmetijskih zemljišč za zagotavljanje prehranske varnosti, ohranjanje ekosistemskih funkcij tal ter prilagajanje podnebnim spremembam. Izpostavil je, da ima Slovenija med državami EU razmeroma malo kmetijskih zemljišč na prebivalca, zato je njihovo varovanje še posebej pomembno.

Predstavil je novosti Zakona o kmetijskih zemljiščih (ZKZ-H), ki med drugim uvaja učinkovitejšo pripravo strokovnih podlag za prostorsko načrtovanje, strožje pogoje za umeščanje agrofotovoltaike na kmetijska zemljišča ter dodatne ukrepe za omejevanje pozidave kakovostnih kmetijskih zemljišč. Poudaril je načelo prednostnega usmerjanja razvoja na območja nekmetijske namenske rabe ter pomen prenove in ponovne uporabe že pozidanih območij.

Ob tem se je navezal na zahteve Direktive EU o monitoringu in odpornosti tal glede zmanjševanja prekrivanja tal, ohranjanja ekosistemskih storitev tal in spodbujanja ponovne rabe pozidanih zemljišč. Izpostavil je pomen usklajevanja prostorskega razvoja z varovanjem najboljših kmetijskih zemljišč ter potrebo po dolgoročnem in podatkovno podprtem upravljanju prostora.

V zaključni razpravi so sodelujoči poudarili, da bo za učinkovito implementacijo Direktive EU o monitoringu in odpornosti tal v slovenski pravni red, prostorske postopke in obstoječo prakso potrebno tesno medresorsko in medsektorsko sodelovanje. Izpostavili so tudi pomen zagotavljanja kakovostnih podatkov, strokovnih podlag in ustreznih evidenc za podporo odločanju in prostorskemu načrtovanju.

Posebna pozornost je bila namenjena vprašanju doseganja cilja neto ničelne rasti pozidanih zemljišč do leta 2050, ki predstavlja velik izziv za občine in prostorske načrtovalce, hkrati pa tudi priložnost za doslednejše uresničevanje načel trajnostnega prostorskega razvoja, prenove obstoječe stavbne strukture in notranjega razvoja naselij.

Udeleženci so se strinjali, da je treba prostor urejati odgovorno in dolgoročno vzdržno predvsem zaradi ohranjanja kakovosti prostora, naravnih virov in kakovosti bivanja, ne zgolj zaradi izpolnjevanja zahtev evropskih direktiv in drugih strateških dokumentov.

<https://www.gov.si/novice/2026-05-22-10-pogovori-stroke-direktiva-eu-o-monitoringu-in-odpornosti-tal-v-procesu-prostorskega-nacrtovanja>